

Väloljad moral

Drygt tio år efter kalla krigets slut har det blivit uppenbart att vårt jordklot med omgärdande rymdsfärer kommer att domineras av Förenta staterna flera årtionden framöver. Man talar om Pax Americana och jämför inte utan anledning det amerikanska imperiet med Romarriket, som dikterade samhällsordningen i det antika Medelhavsområdet.

Pax Romana slutade som de flesta maktstrukturer tenderar att en gång sluta – i kaos och sönderfall. Inget tyder på att den amerikanska hegemonin skulle bli evig, men dess aftonrodnad är ännu långt framför oss. Inte för intet talar självmedvetna amerikaner om vårt begynnande sekel som det amerikanska århundradet. De som lider av americanofobi gör bäst i att genast börja hårda sig med disneyfilmer och skräpmat.

De flesta av oss trivs eller har i alla fall har överseende med den amerikanska livsstilen, eftersom den av förekommen anledning är bäst lämpad för vår teknologiska miljö och dess sociala strukturer. Vårt tålmod provas mer när det gäller Förenta staternas utrikespolitiska retorik, som inte precis kan beskyllas för att vara nyanserad.

Varför betecknar president Bush helst kampen mot den globala terrorismen och det pågående nervkriget med Saddam Hussein som om en konflikt mellan det goda och onda? Ett skäl är att den nuvarande Bushregeringen verkligen gärna gestaltar världen med sådana termer. Hur enkelt och åskådligt är inte livet när det beskrivs med bibliska uttryck och starka adjektiv.

I mycket handlar det dock om att kamouflera den globala stormaktens krassa intressepolitik med en moraliskt tilltalande fasad. Förenta staterna har uppnått en överlägsen position i världspolitiken, men detta försprång fortgår ingalunda automatiskt. Försprånget förutsätter ständig förnyelse och enligt den danske statsvetaren Carl Pedersen (*Politiken* 11.10.02) har Bushregeringens lösning blivit en mer öppet expansionistisk utrikespolitik med uttrycket ”preventiva aktioner” som slagord.

Det är antagligen sant att Saddam Hussein ruvar på infernaliska massförstörelsevapen. Men det är inte den främsta orsaken till att Bush och hans brittiske drabant, premiärminister Tony Blair, vill få honom på knä, ja, helst ersatt med en västsinnad irakier. En global hegemoni förutsätter kontinuerlig tillgång till rimligt förmånlig olja. Enligt nyligen publicerade beräkningar kommer Förenta staterna att tvingas köpa två tredjedelar av sin olja från utlandet år 2020. Och nu råkar det vara så att Irak näst efter Saudiarabien har världens största oljereserver ...

Skälet till att FN:s säkerhetsråd länge hade svårt att enas om en resolution i Irak-frågan bottnade i samma sak. Ryska och kinesiska bolag är redan viktiga aktörer på den irakiska oljemarknaden och härav följer att ländernas regeringar fortfarande försöker undvika militära ingrepp. Ryssarna är och förblir självförsörjande visavi olja vilket gör att de gynnas av höga oljepriser och inte alls behöver bekymra sig över följderna av en eventuell ny oljekris. Kineserna är däremot i allt högre grad beroende av oljeimport och inser att deras beroende av västmakterna skulle öka ifall dessa tog över hela kommandot kring Persiska viken.

Faktum är nämligen att Förenta staternas intressen kring Persiska viken i det mesta sammanfaller med EU:s och de övriga västmakternas ekonomiska intressen i regionen. Så länge vår ekonomiska tillväxt är beroende av billig olja sitter vi i samma båt som amerikanerna. Vi kan himla oss över amerikanernas burdusa sätt att ro denna båt. Men så länge EU saknar både en myndig styrman och krafter till egna årtag är alternativet tämligen ringa.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 17.11.2002